

Jaarverslag 2021

Spoorlaan 444
5038CH Tilburg
www.de-vonk.nu

Inhoud

Vooraf.....	4
Wie we zijn en wat we doen	5
Waarvoor we ons inzetten	5
Hoe we ons inzetten.....	5
Onze vier kerntaken	5
De Vonk als organisatie voor Maatschappelijk Activeringswerk.....	5
De Vonk als kenniscentrum	5
De Vonk als ketenpartner	6
De Vonk als projectorganisatie.....	6
Samenwerking met ContourdeTwern	6
Personele invulling	7
Wat De Vonk heeft gedaan in 2021	8
Armoede	8
Armoede onder de Loep.....	8
Verdiepende Trainingen	9
Basismodule voor vrijwilligers.....	9
Wie ben ik nog?	9
Vertellers	10
Tilburgs Ondersteuningsfonds	10
Tandzorg op Maat (ToM).....	11
SchuldenVrijMaatje (SVM)	12
In het jaarverslag van 2020 schreven we:	12
Bijzonderheden in 2021	12
SVM in getallen 31-12	14
Werkwijze	15
Selectie en Werving	16
Deskundigheidsbevordering	16
Samenwerking	16
Leergeld Nederland en andere Leergeldstichtingen	17
Armoede-ambassadeurschap.....	18
Platform Sociale Zekerheid.....	18
'T Eftal tegen Armoede Tilburg.....	18
Beddenactie.....	18
Sociale Alliantie	18
Alliantie tegen Kinderarmoede	19

Vraagbaak en gesprekspartner.....	19
Methodiek Armoede in het welzijnswerk	19
Diaconale ondersteuning en zingeving	20
Actioma	20
Potje van Goed Vertrouwen	20
Coaching	20
KBO	21
Deskundigheidsbevordering medewerkers.....	21
Netwerk	21
Financiën	21
Tot slot.....	22

Vooraf

Een streven naar een 'goed samenleven' vormt een van de pijlers onder het maatschappelijk activeringswerk. Ook afgelopen jaar waren we bezig ons steentje bij te dragen aan

- solidariteit tussen wie kan en minder kan
- wederzijdse aandacht tussen groepen die elkaar niet goed verstaan
- gerechtigheid niet naar de letter van de wet, maar liefdevol gezond verstand
- menselijke waardigheid.

Het vormgeven van een 'goed samenleven' vraagt volop onze aandacht en staat in Coronatijd stevig onder druk. Thuiswerken en beeldbellen kunnen kaal aanvoelen. Het vraagt flexibiliteit van onszelf, onze vrijwilligers en onze opdrachtgevers om ons werk met voldoende warmte vorm te geven.

"Laten we de mogelijkheden benutten, we kunnen niet afwachten" was een motto van afgelopen jaar. Daarvoor is de behoefte aan goed samenleven te wezenlijk en te groot. Deuren naar zingeving staan op een kiertje of zijn soms ver te zoeken. Terugkeren naar onszelf, gezondheid en innerlijke drijfveren zijn belangrijk. Dat heeft de aandacht gekregen in onze activiteiten en ook in ons team en leven. Onze wens is dat we samen met bondgenoten mee blijven doen, in goede gezondheid, met levensvreugde en af en toe een tandje meer.

Karin van Leeuwen

Bettine Arink

Marja Wittenbols

Tilburg, maart 2022

Wie we zijn en wat we doen

Waarvoor we ons inzetten

We werken aan een samenleving waarin mensen in waardigheid en verbondenheid met anderen een leven kunnen leiden dat zij als zinvol ervaren. Dat doen we vooral op het gebied van armoede en sociale uitsluiting.

Hoe we ons inzetten

Het gaat bij De Vonk om het vinden, inspireren, binden en toerusten van vrijwilligers en beroepskrachten die op willen komen voor kwetsbare mensen. We activeren mensen die geïnteresseerd zijn in de problematiek van sociale rechtvaardigheid, maatschappelijke uitsluiting en armoedebestrijding, om zich in te zetten voor mensen die in de knel gekomen zijn. De ambitie van De Vonk is dat het daarbij zowel gaat om de ondersteuning van deze individuele personen als om het bewust worden en het tegen het licht houden van maatschappelijke structuren die sociale uitsluiting, armoede en onrecht in de hand werken.

Onze vier kerntaken:

- het verzorgen van (katholiek) maatschappelijk activeringswerk,
- het functioneren als kenniscentrum op het gebied van armoede en sociale uitsluiting,
met daarbij het ontwikkelen en verzorgen van cursussen, lezingen en trainingen,
- het optreden als onafhankelijke ketenpartner en
- het opzetten en uitvoeren van projecten.

De Vonk als organisatie voor Maatschappelijk Activeringswerk

De Vonk biedt degenen die zich maatschappelijk in willen zetten voor een meer sociale en rechtvaardige samenleving de helpende hand te bij het vormgeven van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Vanuit haar eigen inspiratie en woorden ondersteunt zij vrijwilligers en beroepskrachten om in het engagement met kwetsbare mensen zingeving te 'ont-dekken'.

Steeds is de sociale leer een leidraad:

- menselijke waardigheid
- bonum commune: streven naar goed samenleven, het goede voor de samenleving
- solidariteit: wie wat sterker is verbindt zich aan wie minder sterk is en samen trekken ze met elkaar op
- subsidiariteit: de regie moet zo dicht mogelijk bij de belanghebbende liggen

De Vonk is een van de zes organisaties voor katholiek maatschappelijk activeringswerk in Nederland. Deze instellingen zitten verspreid door het land. Zij zijn met elkaar verbonden in de koepelorganisatie Actioma.

De Vonk als kenniscentrum

Door de jaren heen heeft De Vonk expertise opgebouwd, brede kennis verzameld en vaardigheden

opgedaan op de terreinen armoede en sociale uitsluiting. Kennis die door gericht onderzoek actueel gehouden wordt. Speciale aandacht heeft het thema armoede en de effecten daarvan op kinderen. De Vonk is goed bekend met de profijitgroepen, zoals groepen en individuen in een moeilijke maatschappelijke positie. Mensen die in het circuit van schulden en schuldsanering terecht zijn gekomen, mensen in een sociaal isolement en kinderen, in een door armoede veroorzaakte achterstandspositie, zijn hier goede voorbeelden van. Er zijn korte lijnen naar ervaringsdeskundigen en profijitgroepen. De Vonk is steeds meer een online beschikbaar kenniscentrum, met online te volgen modules.

De Vonk als ketenpartner

De Vonk is een intermediair tussen beroepskrachten en vrijwilligers en activeert hen door middel van een grote diversiteit aan projecten met een algemeen maatschappelijk belang. Betrokkenheid, lef en mildheid zijn hierbij kernbegrippen.

De Vonk werkt samen met partnerinstellingen met diverse achtergronden en levensvisies. Ze is zich bewust van haar onafhankelijke en daardoor bijzondere positie als bruggenbouwer in ketens van samenwerking. Klanten, partners en opdrachtgevers weten De Vonk te vinden voor samenwerkingsprojecten en samenwerkingsprogramma's. Deze partners zijn welzijnsorganisaties, woningbouwverenigingen, geloofsgemeenschappen, hulp- en (financiële) dienstverleners, belangengroepen, gemeentes, scholen, zorgorganisaties en fondsen die zich inzetten voor mensen in armoede.

De Vonk heeft een vrije positie en zet deze effectief in bij het verwerven van opdrachten en het aangaan van allianties. Voor algemene (overheids-)instellingen is De Vonk een goede intermediair bij het inzetten van burgers in maatschappelijke projecten.

De Vonk als projectorganisatie

De dienstverlening van De Vonk vindt grotendeels plaats op projectbasis. De projecten worden deels in opdracht uitgevoerd, deels worden projecten vanwege het intrinsieke belang van het project op eigen initiatief van De Vonk in gang gezet, meestal na verontrustende berichten uit de samenleving. De projecten en dienstverlening kennen een heldere structuur, goed omschreven doel- en profijitgroepen, tijdsfasering en financiële verantwoording. De vooraf afgesproken tijdsfasering spreekt met name vrijwilligers aan die zich slechts tijdelijk willen verbinden.

Samenwerking met ContourdeTwern

Sinds 1 januari 2019 is De Vonk formeel een onderdeel van de welzijnsorganisatie ContourdeTwern. Zij voert een eigen regie en moet haar eigen middelen verwerven.

Personele invulling

De medewerkers met hun voornaamste werkzaamheden zijn:

Karin van Leeuwen:	Secretariaat Organisatie Tandzorg op Maat Uitvoering Dekkersfonds
Bettine Arink	Trainingen o.a. Armoede onder de Loep Train-de-trainer Armoede onder de Loep Wie ben ik nog? De Vertellers SchuldenVrijMaatje Netwerkbijeenkomst Advies Sociale alliantie Organisatie en communicatie
Marja Wittenbols	Trainingen o.a. Armoede onder de Loep Het Goede gesprek (KBO), Trainer Leergeld Nederland Werkplaats Armoede ContourdeTwern SchuldenVrijMaatje Tandzorg op Maat Tilburgs Ondersteuningsfonds Uitvoering Dekkersfonds Diaconie en zingeving Platform Sociale Zekerheid Tilburg Advies en coaching Organisatie en communicatie

We kunnen dit werk niet doen zonder medewerking van onze vrijwillige SchuldenVrijMaatjes, onze trainers voor Armoede onder de Loep, onze trainers voor Leergeld en de vrijwilligers die ons ondersteunen en scherp houden.

Om op koers te blijven laten de werkers zich inspireren en adviseren door drie groepen mensen:

- Klankbordgroep De Vonk, voor het totaaloverzicht
- Klankbordgroep Identiteit
- Stuurgroep SchuldenVrijMaatje

In 2021 zijn de klankbordgroepen De Vonk en Identiteit samengebracht.

Wat De Vonk heeft gedaan in 2021

Armoede

Citaat van deelnemer online training:

“ ik had het niet verwacht maar deze training heeft me energie opgeleverd. Terwijl het online was. Het was prettig dat we om de 3 kwartier even pauzeerden. En de inhoud zat goed in elkaar met theorie, discussie en opdrachten. “

Armoede onder de Loep

- Sinds 2001 bestaat **de training** Armoede onder de Loep, een aanbod voor deskundigheidsbevordering voor vrijwilligers en professionals om te leren wat armoede en schulden met mensen doen en welke hulp effectief is. Sindsdien is deze training steeds meer verfijnd en zijn er nieuwe werkvormen gevonden om die nog altijd actuele essentie voor het voetlicht te brengen.
- In 2020 is de training aangepast naar een online variant. Gedurende 2021 is de training zowel fysiek als **online** gegeven. Dat is de deelnemers goed bevallen. Het is een aanrader om ook via online sessies door te gaan met het bespreekbaar maken van armoede.
- Zoals ieder jaar is het trainingsmateriaal herzien. Een oefening over **vooroordelen** is toegevoegd.
- Er zijn **20 trainers** in het land **gehercertificeerd**.
- De armoedescenario's uit de Armoedebelevingstheorie zijn verbeeld in Selma. Zie boven. Ze trekt al jaren met ons mee. In 2021 ontstond de mannelijke, jongere variant, '**Andy**', zodat ook jongerenwerkers een herkenbare persona kunnen gebruiken.

Andy is alleenstaand en vader van een kindje. Zijn kind ziet hij onregelmatig. Hij heeft tijdelijk werk dat vaak wisselt. Soms zit hij even in de uitkering. Hij heeft schulden gemaakt, maar zit tegenwoordig in de schuldsanering. Nog twee jaar ongeveer, dan is hij er vanaf.

Dit zijn de feiten, maar kun je bedenken hoe hij zich voelt? Hoe hij zich verhoudt tot zijn omgeving? Wacht hij af, zoekt hij contact of wantrouwt hij iedereen een beetje?

Door je te verdiepen in Andy, krijg je meer begrip voor zijn handswijze, taal, ritme en (on)mogelijkheden en kun je effectiever communiceren.

Verdiepende Trainingen

De deelnemers aan de training *Armoede onder de Loep* gaven aan dat zij zich graag wilden verdiepen, in de belevingsscenario's (arm gebleven, arm geworden en arm gemaakt) om die nog meer te kunnen toepassen in de praktijk. De [Verdiepende Training](#) ligt op de plank voor professionals.

Voor de ABG-gemeenten is een achtdelige training ontwikkeld en gegeven in het kader van het project Naast jou. Deze kan opgevolgd worden met supervisiebijeenkomsten voor onafhankelijke cliëntondersteuners.

Basismodule voor vrijwilligers

In opdracht van Present Nederland is een online basismodule Armoede ontwikkeld voor vrijwilligers dat via het leerplatform van Jong Present is opengesteld. Dit is te volgen wanneer het uit komt, dankzij filmpjes met diverse thema's, zoals wat is armoede, armoedemechanismen en stress en contact.

Wie ben ik nog?

Het project "Wie ben ik nog?" is ontstaan naar aanleiding van de verzuchting van veel mensen in armoede en met schulden. In dit project onderzoeken zij hoe ze meer zingeving in het leven kunnen ervaren door inzichten rond veerkracht in perioden van verlies op te doen. Het is ontwikkeld en uitgevoerd samen met Onderweg Tilburg, een organisatie voor rouw en verlies. De gedegen inhoud heeft zich bewezen tijdens een eerste training in 2020 en twee trainingen in 2021.

Onze ambitie was om de hand te reiken naar ondernemers in de knel. Dit is gelukt dankzij het vertrouwen van de brancheorganisatie voor kleine reisorganisaties. Het vergde wel een aanpassing van het materiaal, enerzijds door de manier van aanspreken en de behoefte van de ondernemers (meer actiegericht) en anderzijds door het online aanbieden. Nu zijn er dus twee varianten van de training ontwikkeld en uitgetest: Eenmaal online en tweemaal "live".

Een tweede uitvoering "live" is mogelijk geworden door de vrijwillige inzet van Janine Gerris van Onderweg Tilburg. De Vonk wil haar hiervoor van harte danken.

Ook de deelnemers willen we van harte danken dat ze zich open hebben gesteld. We hebben kunnen zien en horen dat de deelname hen goed deed. Dat werd onderbouwd door de toegenomen scores op onderdelen van zingeving. Maar de citaten van deelnemers zeggen meer:

- Het is fijn om herinnerd te worden dat je ook gewoon ' mag zijn' en dat rouw normaal is
- De training heeft mijn leven niet veranderd, maar wel erbij stil staan wat ik doe en hoe ik in elkaar zit.
- Met elkaar praten in een kleine groep met mensen die soortgelijke dingen meemaken is heel goed.
- Ik heb mezelf herkend in de verhalen van anderen en ook dat er gelegenheid was om te praten hoe het allemaal gaat. Je krijgt daardoor het gevoel dat je niet alleen staat en de zieligste persoon op de wereld bent. Dat heb je soms ook even nodig.
- Verbeterpunten zijn er vanzelfsprekend ook. Als eerste mag er een nieuwe titel komen waarbij 'verbinding en bemoedigen' de nadruk mag krijgen. Ten tweede is gevraagd om een uitbreiding van het aantal bijeenkomsten. In 2022 willen we het materiaal door ontwikkelen en wederom inzetten voor specifieke doelgroepen.

Vertellers

In het project 'Vertellers' staan de mensen centraal, regie op hun leven en gevoel van eigenwaarde. Het is waardevol dat mensen met ervaring met langdurige geldkrapte hun persoonlijke verhaal delen¹. Zij zullen door ons en eventueel anderen ingezet gaan worden om meer passende oplossingen te bedenken voor mensen met geldkrapte en schulden. Dankzij onze samenwerking en het vertrouwen van de "vertellers" is dit project van de grond gekomen. Mijn dank gaat uit naar hen.

Armoede is nog steeds omgeven door oordelen en verwijten. Het aanvragen van voorzieningen, regelingen of fondsen gaat gepaard met schaamte. Stille armoede maakt dat mensen in een sociaal isolement kunnen komen. Door mensen te begeleiden om hun verhaal op hun persoonlijke en respectvolle wijze te brengen, draagt de Vonk eraan bij dat mensen in actie komen om armoede te agenderen en aan te pakken. De Vonk wil samenwerken vanuit een gelijkwaardige basis en dit project draagt daaraan bij.

Vanwege de Coronamaatregelen ging de training in januari 2021 digitaal van start. Door de keuze voor een online training zijn de activiteiten conform de planning uitgevoerd. De vertellers worden tijdens een training van vier keer twee uur versterkt in de kracht van hun verhaal. Presenteren, omgaan met vooroordelen, leren welke vragen zij niet hoeven te beantwoorden (grenzen), en reflectie op hoe zij zelf hun situatie beleven zijn daar onderdelen van. Alle deelnemers waren de vier bijeenkomsten betrokken en actief. Drie van de vier "vertellers" heeft tijdens of na de training zijn verhaal in enige vorm gepresenteerd in een groep met professionals of vrijwilligers. Naast de vorm van vertellen op een podium of tijdens een online themabijeenkomst, kan het "vertellen" ook schriftelijk of in persoonlijke contacten binnen het eigen netwerk van de "Vertellers". De vierde verteller vertelde haar verhaal in haar persoonlijke netwerk. Om (verder) te zoeken naar passende concrete vormen waarop men kan "vertellen" is het zinvol dit nog uit te breiden naar ongeveer zes bijeenkomsten.

Enkele activiteiten van de Vertellers:

- Bij het ministerie SZW: Doorpakken op het meldpunt Multiprobleem cases
- Bij de SchuldenVrijMaatjes: Het besef hoe gevoelig het is om een aanvraag te doen voor een schuldregeling. Ook het belang van aanmoediging is helder op het netvlies gekomen.
- Een interview in De Draad, tijdschrift voor ouderen in Tilburg
- KennisInstituut Mobiliteit geactiveerd rond het onderzoek naar vervoersarmoede

Het belangrijkste leerpunt van dit project is dat de deelnemers centraal staan. En dus niet het "inzetten" van hun verhaal om stille armoede te doorbreken. Op dit fundamentele punt mogen we blijven koersen in 2022.

Tilburgs Ondersteuningsfonds

Dit is een Tilburgs fonds, met geld van de gemeente, waarvan de uitvoering bij maatschappelijke partners ligt. De Vonk vervult het voorzitterschap van de tweewekelijkse toetsingscommissiebijeenkomsten.

Het fonds biedt hulp aan mensen die aantoonbaar in nood verkeren, maar buiten de bestaande regelingen vallen, een grote inkomensterugval hebben gehad of die onkosten moeten maken, waarvoor ze niet hebben kunnen reserveren en waarvoor een lening niet mogelijk is.

Deelname aan dit fonds levert veel inzicht op in de leefwereld van mensen met weinig geld en de inrichting van de systeemwereld.

“Mijn cliënt heeft na een onverwachte oogoperatie een nieuwe bril nodig met dure glazen. Hij had zijn huidige echter een half jaar geleden pas gekocht, dus de nieuwe vergoeding vanuit de ziektekostenverzekering laat nog anderhalf jaar op zich wachten. Er wordt voor deze situatie geen uitzondering gemaakt. Toch moeten er nu nieuwe glazen komen.”

We kregen signalen van mensen van wie de energiemaatschappij failliet is gegaan en de volgende energieaanbieder een voorschotverhoging eist dat € 150,- per maand hoger is dan voorheen. Zij kwamen met hun budget al nauwelijks rond en nu is dat helemaal onmogelijk. Schulden ontstaan zo snel. Anderen vertellen ons hoe hun schuldenregeling waar ze heel lang op gewacht hebben gevaar loopt. Gevolg: nog heel veel jaren meer in de problemen.

Daarom is in december 2021 vol ingezet om deze energiearmoede aan te pakken. Het Tilburgs OndersteuningsFonds roept mensen op om de compensatie vanuit de rijksoverheid van € 400,- te doneren aan het fonds en zo aanvragen van mensen in nood te kunnen honoreren: de actie 400x400.

Stichting Ondersteuningsfonds 2012 NL69RABO 0170203743 o/v 400 x 400
Voor meer informatie klik hier www.ondersteuningsfondstilburg.nl

Tandzorg op Maat (ToM)

Dit is een project waarbij tandartsen en een parodontoloog een andere werkwijze gaan hanteren voor onderverzekerde (dakloze) mensen met schulden. Drie tandartsen beoordelen als vrijwilliger aanvragen voor mondzorg die gedaan zijn bij het Tilburgs Ondersteuningsfonds (TOF), op een aantal criteria. Er wordt gekeken of de voorgestelde behandeling door de eigen tandarts past bij de leefstijl en verzekeraarbaarheid in de toekomst. Er wordt gekeken naar een goedkoop-adequate oplossing, die ook op de langere termijn resultaten heeft. Daarnaast worden de hulpverleners van deze mensen gewezen op de mogelijkheden om hun cliënt te begeleiden in de aandacht voor hun mondzorg en gang naar de tandarts. De Vonk heeft de ToM-tandartsen getraind en begeleid tijdens het proces van deze second-opinion.

Verzoek vanuit de een bewindvoerder: “Mijn cliënt heeft jaren geen ruimte in haar budget gehad voor een tandartsverzekering. Nu heeft ze dat wel, maar er wordt maar € 500,- per jaar vergoed. De renovatie die nodig is kost

SchuldenVrijMaatje (SVM)

In het jaarverslag van 2020 schreven we:

“Aan het begin van 2021 is al duidelijk dat we met lock-downmaatregelen rekening moeten houden tot na de zomer. De mogelijkheden tot contact blijven dus beperkt.

Verwacht wordt dat het ook dit jaar lastiger zal zijn vrijwilligers te vinden, dus daar gaan we sterker op inzetten.

Onderzoeken naar inkomensdaling van Tilburgers door verlies van (een deel van hun) werk voorspelt dat er meer aanmeldingen zullen komen, waaruit dan waarschijnlijk meer aanmeldingen voor SchuldenVrijMaatje komen.”

Deelnemer, na een jaar begeleiding van een SchuldenVrijMaatje: “Ik weet nog hoe bang ik was voor het openmaken van de post. Nu kan ik me dat bijna niet meer voorstellen. Het geduld van mijn SchuldenVrijMaatje heeft me zelfvertrouwen gegeven en ik kan daarom wel weer lachen over mijn gestuntel met die brieven. Als jullie me ooit nodig hebben om te vertellen hoe het is om met schulden te leven, dan doe ik dat graag. Misschien wil ik zelf wel ooit maatje worden”

De werkelijkheid was wat anders. 2021 kenmerkte zich door wisselende vrijheden. Gelukkig werden we steeds handiger in het omgaan met de omstandigheden die COVID met zich meebrengt. De meeste van onze deelnemers gingen beeldbellen via Whatsapp wel handig vinden.

Ook ventileerden ze de huiskamer goed als we toch op bezoek kwamen. Ze wisten dat nu de moed niet laten zakken een essentiële voorwaarde is om het vol te houden in hun schuldtraject. het vinden van vrijwilligers is niet tegen gevallen. We hebben weer een aantal nieuwe mensen aan ons kunnen verbinden.

Helaas hebben we ook afscheid moeten nemen van een aantal maatjes die al lang met ons meeliepen.

Bijzonderheden in 2021

Maatje over zijn deelnemer: “Ik vind dat hij het knap doet. Daar kan ik nog iets van leren. Hij vindt dat hij door de beperkte mogelijkheden om iets te ondernemen hij nu nog zuiniger kan leven, waardoor hij wat meer reserve heeft.”

De maatjes waren **op afstand nabij**. Via beeldbellen met de telefoon werden waardevolle contacten onderhouden. Er werden gesprekken gevoerd tijdens wandelingen en op een veilige locatie buiten het eigen huis van de deelnemer. Als het kon, gingen we natuurlijk gewoon op huisbezoek, want in

“Juist nu het voor mensen lastig is om hun sociale contacten te onderhouden, voel ik dat ik als SchuldenVrijMaatje in de (digitale) buurt moet zijn.”

Deelnemer bij de kennismaking met een maatje: “Ik heb iemand nodig die me helpt om niet te impulsief in te gaan op goedkope aanbiedingen. Omdat ik weinig heb, lijken koopjes extra verleidelijk. Als ik die laat lopen lijkt het of ik iets doms doe. Maar daar kan ik helemaal geen gebruik van maken, juist omdat ik weinig geld te besteden heb.”

de eigen omgeving zijn mensen het meest op hun gemak. In september is er een informele bijeenkomst geweest waarbij alle maatjes zijn uitgenodigd. Dit was prettig, maar ook nodig om de onderlinge band tussen de maatjes aan te halen.

Ook dit jaar was de **duur van de koppelingen** wat langer, omdat sommige maatjes het wat riskant vonden in deze onzekere tijden na een jaar al afscheid te nemen.

We bleven alert op de **extra verleidingen** door de verveling en het thuiszitten, door het volgen van digitaal onderwijs (aankoop van laptops ed.) om de kinderen te verwennen of online te winkelen. De maatjes waren hier alert op en hebben geholpen die te weerstaan.

Een andere deelnemer: “Ik word heel opstandig als iemand zegt: Je moet dit, je moet dat. Dan doe ik het juist niet. Ik weet dat dat kinderachtig klinkt, maar je kunt het maar beter van me weten. Als je me laat kiezen tussen meerdere opties, gaat het beter. En ja, ik wil best proberen iets aan die gewoonte te veranderen, maar nu heb ik te veel aan mijn hoofd en gebeurt het toch steeds weer,”

Deelnemers vertelden vrijwilligers dat corona niet alleen ellende was. Ze voelden zich **minder arm**, omdat vakantie, uitgaan of een feestje voor de meeste andere mensen ook niet vanzelfsprekend waren. “Dat deed ik allemaal al niet, dus voor mij voelt het niet als iets tekortkomen. Ik stond veel minder voor dilemma’s. Ik zie juist op tegen de versoepelingen.” Zo leerden we nog beter begrijpen hoe mensen in schulden voortdurend “nee” tegen zichzelf en hun huisgenoten moeten zeggen.

Het aantal **aanmeldingen** van nieuwe deelnemers liep niet altijd gelijk met het aantal maatjes dat we tot onze beschikking hadden. Daarom hebben we een paar keer een wachtlijst gehad. Het werven van **nieuwe maatjes** was minder gemakkelijk dan andere jaren, omdat mensen door de geldende coronamaatregelen zich blijkbaar minder konden voorstellen hoe ons werk er in de praktijk uit zou zien. Eind 2021 trok het weer wat aan.

De **bijcholingsbijeenkomsten** online stonden in het teken van constructieve gespreksvoering bij middelengebruik, digitale vaardigheden, zingeving voor de maatjes en energiebeperkende maatregelen met het oog op energiearmoede. Tijdens twee bijeenkomsten hebben we een quiz gespeeld. De maatjes hebben hard gewerkt om hun deelnemers te versterken.

Aspirant-SchuldenVrijMaatje na de training: “Wat interessant allemaal. Ik heb veel geleerd over hoe het is over het leven met schulden en dat maar zelden iemand echt schuldig is aan de situatie. Ik heb ook geleerd dat ik mijn oordeel moet uitstellen om werkelijk te horen wat die ander zegt. Ik ben benieuwd naar mijn eerste koppeling.”

Er waren **nieuwe maatjes** nodig, maar we kregen maar een beperkt aantal potentiële maatjes. De huisbezoeken waarvan in onze werving wordt gesproken, schrok blijkbaar mensen af in deze coronatijd. Bovendien konden we steeds maar 4 mensen per training toelaten om coronaproof te zijn. Een paar ervaren maatjes deden de training opnieuw, om zich bij te spijkeren.

We hebben één training volledig digitaal gegeven. Die werd positief geëvalueerd.

SVM in getallen 31-12:

Aanvragen	2021	2020	2019	2018
Aanvragen SHV	16	13	25	19
Aanvragen IMW*	1	2	-	4
Aanvragen bewindvoerders	3	3	4	-
Koppelingen				
Koppelingen nieuw	13	18	23	15
Koppelingen afgerond positief	22	15	11	7
Koppelingen afgerond negatief**	3	3	5	3
(nog) niet gekoppeld	7	4	2	2
Lopende koppelingen op 31-12	25	31	31	26
Aantal afgeronde koppelingen				
in duur van maanden				
Minder dan 6	1	3	2	3
6 -12	2	3	4	0
12 - 24	12	9	8	4
24 en meer	3	2	2	3

Gemiddeld aantal maanden van koppelingen die goed zijn afgerond 20

*Dit jaar hebben we besloten gezien het aantal beschikbare maatjes geen aanvragen van het IMW aan te nemen

**dit zijn mensen die we na enkele weken of maanden op geen enkele manier meer konden bereiken, die van een maatje toch meer verwachtten dan waargemaakt kon worden of die door gelukkige omstandigheden plots van hun schulden af waren.

Impactcijfers

In dit jaar heeft de gemeente Tilburg voor het eerst via het format van **Impactgericht werken** subsidie verstrekt. We hebben ons registratiesysteem daar op aangepast. We hebben bijgehouden wat de ervaren stress is voorafgaand aan de koppeling aan een SchuldenVrijMaatje en de hoeveelheid hulpverlening die er aanwezig was en hoe dat dat na de koppeling er voor stond. Vervolgens laten we de deelnemers bij afloop van de koppeling vertellen over de dan ervaren stress,

in vergelijking met in aanvang van het traject. Bij de afsluiting van de koppeling vragen we of we een jaar na dato hierover contact mogen opnemen.

We waren blij met het onderzoek daarvoor tot nu toe. Niemand had grote **nieuwe schulden** gemaakt. Twee onvoorziene naheffingen van de energie (2021) waren inmiddels via een betalingsregeling opgelost. De **stress** die ervaren werd was aan het einde van de koppelingen die goed zijn afgesloten altijd beduidend minder en ook na een jaar nog goed hanteerbaar voor alle deelnemers op één na.

Maatjes	2021	2020	2019	2018
SchuldenVrijMaatjes totaal 31-12	40	36	37	30
SchuldenVrijMaatjes gekoppeld *	23	26	26	28
SchuldenVrijMaatjes beschikbaar	8	3	4	9
SchuldenVrijMaatjes op rust	9	7	6	2
SchuldenVrijMaatjes nieuw	11	4	7	9
SchuldenVrijMaatjes gestopt	10	3	3	5

Leeftijden SchuldenVrijMaatjes	21-80 jaar
Betrokkenheid bij het project	3 maanden -10 jaar
Aantal maatjes dat zelf ervaring heeft met problematische schulden	5

*Sommige maatjes hebben 2 koppelingen

Deskundigheidsbewaking

Trainingen van 4 dagen	2
Nascholingsbijeenkomsten voor alle maatjes	4
Uitwisselingsbijeenkomsten voor alle maatjes	9

Werkwijze

- Deelnemers worden aangeboden door de front-office van Schuldhulpverlening (SVH), Budgetbeheer van het IMW of een bewindvoerder via een intakeformulier
- De coördinator gaat kennismaken, legt het project uit en maakt een inschatting of een maatje een toegevoegde waarde heeft en welk SchuldenVrijMaatje (SVM) dan kan worden ingezet
- Coördinator en potentieel SchuldenVrijMaatje gaan samen op bezoek bij de deelnemer om te kijken of een match mogelijk en gewenst is
- Deelnemers en SVM gaan aan de slag voor naar schatting een jaar
- De deelnemer en het maatje stemmen de verwachtingen af met de verwijzer
- SVM wordt begeleid tijdens dit traject door coördinator project
- Het maatje komt doorgaans op huisbezoek. Soms wordt in een wijkcentrum afgesproken wanneer een deelnemer op kamers woont en het maatje niet thuis kan ontvangen.

De maatjes van De Vonk begeleiden hun deelnemers op heel diverse wijzen, passend bij de persoon en situatie. Natuurlijk is het samen bewaken van het beschikbare budget een groot thema, maar er gebeurt meer. Dit varieert van het mee op orde houden van de administratie en het samen brieven lezen om zo niet meer bang voor de post te zijn, via leren sollicitatiemails samen te stellen bij

mensen zonder computervaardigheden en vrijwilligerswerk te zoeken voor mensen die uit verveling gaan shoppen op het internet, tot het op zoek gaan naar 'triggers' die kunnen leiden tot nieuwe schulden in de toekomst en zoeken naar oplossingen die te vermijden.

Onderweg komen de maatjes soms grote nieuwe problemen tegen die het zorgvuldig opgebouwde nieuwe evenwicht weer helemaal uit het lood slaan. Dan zijn zij hun deelnemer nabij, zonder altijd een oplossing te kunnen bieden. De deelnemer overeind houden is dan het hoogst haalbare. Er wordt in deze situaties gezocht naar passende en gewenste hulpverlening.

Selectie en werving

De Vonk zoekt in het totaal bestand van SVM's naar een variatie in achtergrond, leeftijd, inzetbaarheid en eigen ervaringen met schulden. Dat betekent dat we ook ruimte bieden aan mensen met een aantoonbare kwetsbaarheid om hen op een deskundige manier te kunnen inzetten onder begeleiding van De Vonk. Hiermee dragen we als organisatie bij aan het vergroten van maatschappelijke kennis over armoede en sociale uitsluiting en aan het verbreden van de solidariteit tussen mensen die zich in verschillende segmenten van de samenleving bevinden. Het vooruit helpen van onze deelnemers is een net zo belangrijk doel als de persoonlijke groei van onze maatjes. Wij zoeken maatjes via de vrijwilligersvacaturebank van het Vrijwilligerspunt van ContourdeTwern. Mond tot mondreclame van SVM's bleek ook effectief.

Alle aspirant-maatjes hebben vooraf een kennismakingsgesprek met de coördinator. Zij volgen een vierdaagse training, waarvan een dagdeel wordt ingevuld door SHV. In de training zitten onder andere de volgende elementen:

- Kennis over de psychologie van armoede en schulden
- Oefenen gespreksvoering, dienstverlening, budgetteren
- Technische kant van schuldhulpverlening
- Sociale kaart van Tilburg en hoe schuldenland er uitziet
- Zelfreflectie

Pas na afronding van de training, het maken en behalen van een toets en het overleggen van een VOG kan een SVM worden ingezet.

Deskundigheidsbevordering

De maatjes

- Volgen driemaal per jaar een intervisiebijeenkomst.
- Krijgen regelmatig relevante artikelen en documentatie doorgestuurd.
- Hebben drie maal per jaar een bijscholingsbijeenkomst. Eind 2021 is er een vierde scholing georganiseerd in samenwerking met Energiebox Tilburg en De klimaatklussers om hoge energiekosten te beperken.
- Kunnen vrijblijvend gebruikmaken van het bijscholingsaanbod van de Thuisadministratie.

Samenwerking

SVM werkt met veel organisaties in de stad samen, meestal op casusniveau, bij signalering van trends op instellingsniveau.

Schuldhulpverlening

- Levert deelnemers aan in overleg
- Verzorgt een dagdeel van de training
- Is bij koppelingen altijd beschikbaar om vragen van maatjes te beantwoorden en advies te geven

Bewindvoerders

- Leveren deelnemers aan in overleg

- Zijn bij koppelingen altijd beschikbaar om vragen van maatjes te beantwoorden en advies te geven

Thuisadministratie

- Heeft zitting in de stuurgroep
- In casusniveau overleg indien nodig
- Stelt de trainingen voor haar vrijwilligers open voor SVM's

IMW

- Soms aanlevering van deelnemers
- Op casusniveau advies door Bureau Sociaal Raadsliden
- Op casusniveau samenwerking met Budgetbeheer

Verdere samenwerking op casusniveau met Leergeld, Vincentiusvereniging, Voedselbank, Taalhuizen, MST, Feniks, ContourdeTwern, R-newt, enz.

Omdat De Vonk het Platform Sociale Zekerheid Tilburg voorziet zijn de lijnen in de stad kort en effectief.

Stuurgroep

De stuurgroep bestaat op 31-12-2020 uit:

- Atie de Vos
- Nikki Idema, Diaconie Protestante Gemeente Tilburg Goirle e.o. / SchuldenVrijMaatje
- Harrie Schuurin , Humanitas Thuisadministratie
- Vacature vanuit de Vincentiusvereniging Tilburg

Zij hebben tweemaal digitaal overleg gevoerd.

Leergeld Nederland en andere Leergeldstichtingen

We hebben ook dit jaar weer de hercertificering van trainers georganiseerd. Zij geven in het land door De Vonk ontwikkelde trainingen aan de lokale Leergeldstichtingen.

Het trainingsmateriaal is geactualiseerd en nieuwe werkvormen zijn ontwikkeld. Er is een aanzet gemaakt om het digitale trainingsplatform aan te passen.

Door Corona zijn de eerder geplande fysieke bijeenkomsten niet doorgedaan, waardoor alles stil kwam te liggen. De stichtingen wilden liever niet online trainen. In 2022 verwachten we daarom een stormloop aan trainingen.

Zij hebben wel heel hard moeten werken om de vele aanvragen te behandelen voor kinderen die thuis geen of te weinig computers hebben of waar het wifibereik onvoldoende was om de thuislessen te volgen. We gaven regelmatig adviezen voor digitaal contact met klanten van Leergeld.

Armoede-ambassadeurschap

Dit zijn activiteiten waar we meestal geen speciaal projectengeld voor kunnen verwerven, maar waar we door giften toch tijd aan kunnen besteden.

Platform Sociale Zekerheid

De Vonk verzorgt het voorzitterschap van deze ontmoetingsplaats, waar ongeveer 65 organisaties en privépersonen met elkaar uitwisselen wat er speelt in de stad. Ook politiek en bestuur zijn vertegenwoordigd. In 2021 hebben we één fysieke en twee online bijeenkomsten verzorgd. We hebben vooraf bij de deelnemers informatie opgehaald en gebundeld over hun activiteiten en signalen rond de gevolgen van de COVID-19crisis. Het blijft een goede vindplaats voor signalen en partners om die samen op te pikken.

'T Elftal tegen Armoede Tilburg

Wij verzorgen het voorzitterschap van 'T Elftal en de kerngroep. Deze denktank komt normaal maandelijks bij elkaar, maar dat was dit jaar door de omstandigheden minder. We hebben elkaar vooral bijgepraat over wat er speelt in de stad en staan te popelen om 'na corona' weer activiteiten te ontwikkelen.

Beddenactie

Bij deze actie, ons initiatief, gedragen door 'T Elftal en uitgevoerd door ContourdeTwern krijgen kinderen een bed. Wij beoordelen de aanvragen.

Deze actie werd voor een derde keer verlengd, omdat er nog extra giften gekomen waren. Ook in een rijk land als Nederland bestaat armoede: te weinig geld om de huur en energie te betalen, veel schulden, niet voldoende gezond eten. Als dat van gezinnen de dagelijkse zorgen zijn is er vaak ook niet genoeg geld om een bed met warme dekens te kopen.

Er worden complete bedden geleverd, opgemaakt en wel, plus extra lakens en slopen, zodat er gewassen kan worden. De eventuele oude bedden of matrassen worden afgevoerd.

Inmiddels heeft m.a-organisatie Solidair Groningen Drenthe dit initiatief overgenomen en hebben we hen geholpen in het opzetten van een structuur en hebben een plaats gekregen in hun stuurgroep.

Sociale Alliantie

In de Sociale Alliantie werkt De Vonk samen om sociale onrechtvaardigheid te bestrijden. De sociale alliantie is een initiatief van de vakbeweging, de kerken, de humanisten en uitkeringsgerechtigden. Het samenwerkingsverband begon in 2000 en is doorgroeid naar een netwerkorganisatie waaraan [ruim vijftig landelijke, regionale en plaatselijke organisaties en groepen](#) deelnemen. In 2021 heeft De Vonk een actieve bijdrage geleverd om de aansluiting tussen politiek en burger te versterken. Gezamenlijk willen we de harde werkelijkheid van een leven met geldgebrek (beter) zichtbaar en hoorbaar maken. Dat vertaalt zich bijvoorbeeld in het uitnodigen van vertellers bij ons jaarlijkse gesprek met de staatssecretaris van Sociale Zaken (zie foto).

Alliantie tegen Kinderarmoede

Deze landelijke alliantie heeft zich als doel gesteld dat armoede in gezinnen verdwijnt. De Vonk heeft bijgedragen aan de handreikingen “Omgaan met armoede” die in 2021 zijn ontwikkeld vanuit de Hogescholen van Rotterdam en Groningen (in opdracht van Divosa). Deze handreikingen nemen we mee naar themabijeenkomsten en inspiratiesessies op scholen.

Onze inzet tegen kinderarmoede kreeg vorm in het introduceren en begeleiden van het Arm& Rijk spel. Het spel helpt om geldkeuzes en geldkrapte bespreekbaar te maken in de klas. Hiervoor is meer interesse maar vanwege de Coronamaatregelen heeft het (vanuit De Vonk) slechts eenmaal kunnen plaatsvinden.

Op de Dag van de Armoede vond een themabijeenkomst plaats rond preventie van schulden bij jongeren. Hier heeft De Vonk een bijdrage aan geleverd.

Vraagbaak en gesprekspartner

Ook dit jaar waren we weer gesprekspartner voor organisaties en mensen die iets willen betekenen om de samenleving rechtvaardiger en aardiger te maken. Zo dachten we mee bij Sterk Huis over een nieuwe methodiek, met de gemeente Tilburg over de bijzondere bijstand, bij Budgetmaatjeproject Geldrop rond het scholingsbeleid en de Raad van Advies van ContourdeTwern. We zochten mee naar woorden en mogelijkheden om de missie die men voelt vorm te geven.

Daarnaast werden we gevraagd om mee te denken op casusniveau over bepaalde situaties. Door onze kennis en ervaring voor incidentele vragen kosteloos te delen, moedigen we werkers aan om de moed te houden en door te zetten. Het is zeer waardevol dat we dit kunnen doen.

Methodiek Armoede in het welzijnswerk

Voor ContourdeTwern ontwikkelden we eerder een aanpak om organisatiebreed alertheid op armoede in de vingers te krijgen om hier adequaat op te handelen. Van management tot beheerder, binnen en buiten de organisatie, praktisch en in het ontwikkelen van visie. Deze is gebaseerd op de Armoedebelevingstheorie.

Door deelname aan de Werkplaats Armoede binnen ContourdeTwern kunnen we mee invulling geven aan het systematisch uitrollen ervan.

Eind 2021 is er bij WijWest een themabijeenkomst georganiseerd rond de (aankomende) hoge energierekening.

Diaconale ondersteuning en zingeving

We werken vanuit een oude inspiratie aan nieuwe maatschappelijke vraagstukken. Zingevingsvraagstukken komen steeds meer expliciet aan de orde in ons werk en we trekken graag op met mensen die het zingevingaspect van hun activiteiten willen uitdiepen.

Actioma

Maatschappelijk activeringsorganisaties zoals De Vonk inspireren en versterken elkaar om de Sociale Leer te vertalen naar de samenleving van nu. Dat doen we door periodiek overleg met de zusterorganisaties. We leren van elkaars projecten en passen die eventueel in onze eigen regio toe.

Potje van Goed Vertrouwen

Ieder jaar ontvangen we van enkele diaconale werkgroepen bijdragen om snel acute nood bij mensen te lenigen. Dit kan gaan om reisgeld om een ziekenhuis buiten de stad te bezoeken, het kunnen ophalen van medicijnen waarvoor een eigen bijdrage nodig is of de reparatie van een lekke band om het uitzendwerk te kunnen behouden. Omdat De Vonk door sommige mensen, soms eerder gevonden wordt dan de diaconie van een kerk, is dit Potje een handig instrument om zonder vertraging te helpen en indien nodig meteen door te verwijzen naar de reguliere organisaties die structurele problemen kunnen aanpakken

Coaching

In 2022 hebben we een pastoraal werker voor diaconie gecoacht om de taken uit te werken en vorm te geven.

Voor Poels Hofje, een erfenis van Gerrit Poels overgenomen door zusters MDHH, hebben we een training verzorgd voor bestuur en medewerkers voor het ontwikkelen van visie en vaardigheden. Bij een parochie hebben we verschillende teambuildingsbijeenkomsten verzorgd.

KBO

Voor KBO-Brabant is eerder een training samen met anderen ontwikkeld, 'Het Goede Gesprek over uw leven'. Deze training bestaat uit 7 bijeenkomsten Deze cursus is bedoeld voor bezoekers en geestelijk verzorgers die gaan meedraaien in het project waarin door huisbezoeken zingevingsthema's worden besproken. Dit jaar hebben we de training éénmaal gegeven.

Deskundigheidsbevordering medewerkers

- Training Projectmatig werken in het maatschappelijk activeringwerk
- Literatuuronderzoek rond zingeving, ervaringsdeskundigheid, maatwerk en de responsieve professional
- Webinar Erik Borgman bijgewoond over *Radicale Inclusiviteit*
- Webinar bijgewoond van Missionaire Parochie over *Gastvrijheid*
- Webinar bijgewoond Gro-Next over Schulden en rol van werkgever
- Intervisiebijeenkomst bijgewoond over spiritueel leiderschap
 - Bijeenkomst over de Collectieve Zorgverzekering Minima bijgewoond
 - Deelname training impactgericht werken van Avance
 - Workshops en seminars online over armoede en schulden

Netwerk

Dit jaar verzonden we twee [nieuwsbrieven](#).

We noemen de belangrijkste netwerkpartners:

Gemeentes, welzijnsinstellingen, JGZ, GGD, basisscholen, parochies, bisdommen, Sociale Alliantie, Alliantie tegen Kinderarmoede, Vincentiusverenigingen, Tranzo, Leergeld Nederland en lokale stichtingen Leergeld, Humanitas, geloofsgemeenschappen van de PKN, wijkorganisaties, IMW's, KBO-Brabant, Present, collega-maatschappelijk activeringsorganisaties, Onderweg Tilburg, Ondernemersklankbord branchevereniging voor kleine reisorganisaties, Sterk Huis, enkele religieuze congregaties, politieke partijen, Seniorenraad Tilburg, Sociale Raad Tilburg, Brabantse Uitkeringsgerechtigden Samen(BUS), Poels Hofje.

Financiën

De Vonk is een organisatie zonder structurele basisfinanciering. Haar inkomsten verkrijgt ze per opdracht. Dat is ook de voorwaarde waaronder we zijn ondergebracht bij ContourdeTwern. In de omgeving waarin we werken rond het thema Armoede is het niet altijd gemakkelijk ook betaald te krijgen voor hetgeen we doen. In de laatste maanden hebben we met vijf potentiële financiers contacten gehad, projectplannen voorbereid en begrotingen opgesteld. Meer dan tien potentiële opdrachtgevers besloten niet door te zetten, in drie gevallen wegens ontoereikend budget, in twee gevallen wegens uitstel van activiteiten vanwege Corona en in de overige gevallen wegens de voorkeur voor "live" activiteiten.

We zoeken een weg, passend bij de Vonk, om hiermee om te gaan. Natuurlijk hebben we in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen voor noodlijdende clubs toch wel eens zaken in onze eigen tijd gedaan.

Voor ons Armoede-ambassadeurschap kregen we financiële ondersteuning van enkele religieuze congregaties die niet bij name genoemd willen worden en Actioma.

Het project *Vertellers* wordt gefinancierd door het Kansfonds. Voor *Wie ben ik nog?* krijgen we subsidie van Vincentiusvereniging Tilburg en Actioma.

Het *SchuldenVrijMaatjesproject* wordt gefinancierd door de gemeente Tilburg.

Tot slot

Alles bij elkaar was 2021 een bewogen jaar waarin we onze activiteiten hebben doorgezet, al waren de groepen kleiner en veel bijeenkomsten digitaal.

In 2022 zullen we nog veel op die wijze moeten uitvoeren. We zijn er meer bedreven in en we zullen onze aandacht blijven richten op werkplezier, voor onszelf, onze collega's en binnen ons netwerk.

Waar we ons natuurlijk wel zorgen over maken zijn de grote aantallen mensen die in een isolement zitten, al dan niet door armoede en schulden. Het verstoken zijn van kwalitatief goed contact zorgt voor veel spanning. Het verlies dat in 2020 en 2021 geleden is op zoveel levensterreinen zal niet gemakkelijk goed te maken zijn. We zullen ons als De Vonk beraden over de vraag welke taak we daarin hebben en kunnen nemen.